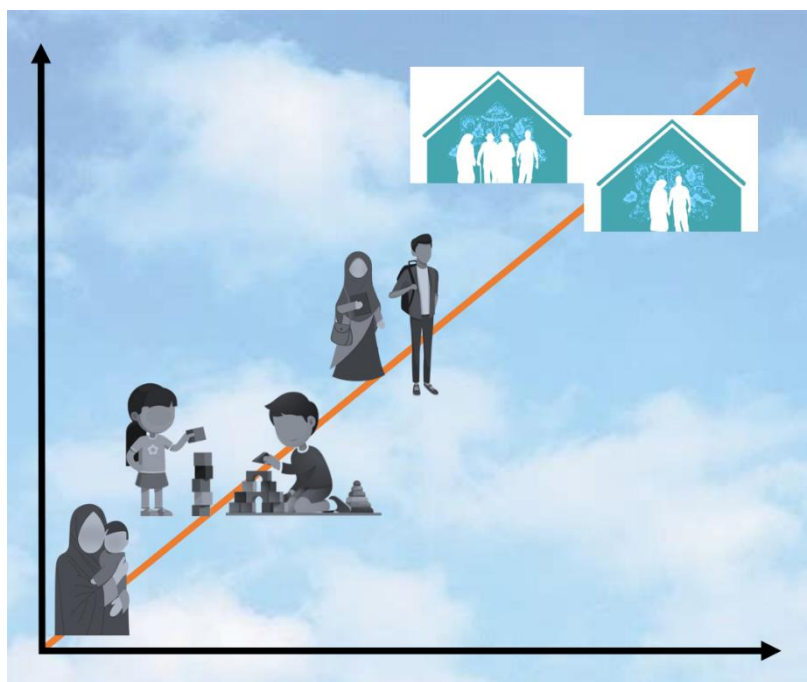

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين. اللهم صل على محمد و آل محمد و عجل فرجهم

فرزند باعرضه من (۴)

راهکارهای توانمند سازی فرزندان
فرزند ایمان گزین من با توان عطف

مدرسه دانشجویی
اهل بیت (ع)
(خانواده)

مدرسه دانشجویی
ابرار
(علوم اجتماعی)

فهرست

۳.....	سخنی با ارائه‌دهنده.....
۶.....	مقدمه.....
۸.....	شناخت والدین از اقتضائات و اهداف دوره چهارم.....
۱۱.....	مسئولیت‌پذیری و عهدپذیری والدین.....
۱۳.....	خاتمه.....
۱۴.....	سخن آخر.....
۱۵.....	فهرست منابع و مآخذ.....

سخنی با ارائه‌دهنده

مجموعه متون مرتبط با حوزه خانواده به‌منظور تربیت ارائه‌دهندگان در راستای توانمندسازی و آگاه کردن والدین و خانواده‌ها نسبت به مسائل و موضوعات حوزه خانواده تدوین شده است. هدف از تألیف این مجموعه، فراهم نمودن سازوکارهای امکان آموزش همگانی برای اصلاح سبک زندگی در راستای تحقق خانواده‌های توحیدی و تربیت فرزندان موحد و توانمند از دل این خانه‌هاست. خانه‌هایی که مزین به نور الهی بوده و هیچ دادوستد و ابراز اجتماعی آن‌ها را از یاد خدا و حرکت در مسیر رضایت الهی غافل نمی‌کند. «فرزند ایمان‌گزين من با توان عطف»، بخش چهارم از مجموعه متون فرزند باعرضه من، با هدف آموزش ارائه‌دهندگان جهت آگاهی دادن به والدین و سرپرستان فرزندان تدوین شده است تا با آموزش اصول و مهارت‌های لازم به آن‌ها، تعاملات سازنده‌ای بین والدین و فرزندان در این دوره رقم بخورد.

با توجه به نظام‌نامه تربیت نیرو در حوزه خانواده^۱ پیشنهاد می‌شود کارگاه‌های مرتبط با این مبحث، توسط افرادی ارائه شود که در پایان دوره تدبیر در سوره‌های مکی قرار دارند تا احاطه به نظام موضوعات و مسائل در این زمینه داشته باشند.

ارائه‌دهندگان این موضوع لازم است به این نکته توجه داشته باشند، ارائه متون حاضر منوط به تسلط علمی ارائه‌دهنده بر نظام موضوعات حوزه مدنظر می‌باشد. همچنین شناخت مخاطب و توان تفصیل مطالب متناسب با مخاطب، در ارائه‌ها از اهمیت زیادی برخوردار است که از توانمندی‌های قرآن‌پژوهان پس از گذراندن دوره تدبیر مکی می‌باشد.

همچنین متون حاضر، مجموعه‌ای از موضوعات در حوزه خانواده می‌باشد و تسلط به مفاهیم برآمده از قرآن در این موضوعات ضروری است. در متن‌های پیش‌رو از بیان مثال و مصداق و ارائه تمرین پرهیز شده است. چراکه قصد از طراحی و تدوین این سیر، مجهز شدن خانواده‌ها به قدرت ذکر است. توان ذکر و اتصال به حق، بدون فعال شدن توان تفکر امکان‌پذیر نیست.

محتوا، اصول و چهارچوب مرتبط با موضوعات از طریق این متن‌ها در اختیار ارائه‌دهندگان قرار می‌گیرد و ارائه‌دهنده با تسلطی که بر نظام موضوعات دارد و متناسب با مخاطب، موضوعات را تفصیل می‌دهد و برای

^۱ برای مطالعه نظام‌نامه تربیت نیرو در حوزه خانواده از طریق آدرس <http://quranetratschool.ir/?p=۲۰۹۷۵> اقدام

کنید.

مخاطب واضح می‌نماید. بیان مثال و مصداق در روند تدریس مانع از فعال شدن تفکر در مخاطب شده، و غرض سیر آموزشی را مختل می‌نماید.

قاعدتاً مخاطبین با شناخت صحیح و تفصیلی که نسبت به موضوعات و مسائل در خانواده می‌یابند، با فعال کردن قدرت تفکر که خداوند متعال در همه انسان‌ها به ودیعه نهاده است، می‌تواند خود وضعیت مطلوب را به‌خوبی شناخته، شرایط و وضعیت موجود خود را به‌خوبی مشاهده، تجزیه و تحلیل کند و برای دستیابی به نقطه مطلوب برنامه‌ریزی و عمل نماید.

ارائه‌دهندگان لازم است توجه داشته باشند به‌هیچ‌عنوان شرایط افراد، روحیات، تعاملات و بستر عمل آن‌ها یکسان نیست و ارائه راهکارهای جزئی و بایدونبایدهای مصداقی می‌تواند برخلاف هدف مجموعه متون، باعث اختلال در سبک زندگی و تفکر مخاطبین شود.

توجه به این نکته نیز ضروری است که بر اساس نظام‌نامه تربیت نیرو در حوزه خانواده، توان مشاوره‌های فردی و اجتماعی، در دوره تدبیر در دعا در افراد و در حوزه تخصصی فعال می‌شود؛ بنابراین ارائه‌دهندگان این مطالب باید به‌صورت جدی از ارائه مشاوره و پاسخ به سؤالات مصداقی پرهیز نمایند.

از آنجاکه پرورش‌دهنده و تربیت‌کننده تنها رب‌عالمیان است، لازم است در مسیر پرورش فرزندان، بایدها و نبایدها و اصول و قواعدی که خدا معین نموده است شناخته و رعایت شود؛ بنابراین برای پرداختن به این موضوع، لازم است ارائه‌دهنده از موضوعات زیر آگاهی لازم را بر اساس آیات قرآن و روایات داشته باشد:

✚ انسان و غایت رشد او

✚ رشد و مؤلفه‌های آن

✚ دوره جوانی، مقصد رشد در دوره چهارم در راستای غایت رشد در انسان و اقتضائات این دوره

✚ مؤلفه ایمان و ایمان‌گزینی به‌عنوان مهم‌ترین مؤلفه رشد در دوره جوانی

✚ نقش والدین در این دوره

✚ و...

به این منظور لازم است ارائه‌دهندگان این مبحث، با مطالعه منابع زیر نسبت به موارد مطرح‌شده تسلط داشته باشند:^۱

— کتاب تدبیر در ساحت بیت

^۱ جهت تهیه این کتب به سایت انتشارات قرآن و عترت علیهم‌السلام به آدرس <http://quranahlebayt.com> مراجعه شود.

- کتاب تدبیر در ساحت جامعه
- کتاب دوره‌های رشد تفکر اجتماعی ۴، بلوغ عاطفی، دوره اکرام و تألیف
- کتاب دوره‌های رشد تفکر اجتماعی ۵، بلوغ کُبی، دوره مدیریت و تعهد
- کتاب ساختار وجودی انسان
- کتاب ساختار وجودی جامعه
- کتاب خانه‌ای متصل به خانه رسول، دفتر اول و دوم
- کتاب اصول و مهارت‌های بلوغ باهم بودن
- کتاب معناشناسی ایمان
- کتاب فرایند شناسی ایمان
- کتاب نظام‌سازی ایمان
- کتاب مبانی و مهارت‌های برنامه‌ریزی

همچنین برای دسترسی به محتوای آموزشی-تخصصی این کتب، به آدرس‌های زیر مراجعه شود:

- https://ble.ir/khanevade_jamei_tohidi
- [آموزش_تخصصی_خانواده_و_جامعه_توحیدی/https://www.aparat.com/khanevade_jamei_tohidi/](https://www.aparat.com/khanevade_jamei_tohidi/)

مقدمه

با رشد فرزندان در دوره چهارم، آن‌ها قدرت عطف و ارتباط با دیگران در سطوح مختلف را پیدا می‌کنند. در دوره سوم، توان‌ها و استعدادهای فرزندان شکوفا شده و تحت قوه عقل، آراسته به آداب و احسان می‌شوند. حال در دوره چهارم رشد، جوان بالنده می‌تواند با دیگران تألیف یابد و با هرکس متناسب با جایگاه و مرتبه و منطبق بر احکام الهی، به زیبایی رابطه برقرار کند. برقراری ارتباط با دیگران مستلزم برخورداری از سلم و امنیت در باور، گفتار و رفتار است. برخورداری از سلم و امنیت در روابط هم منوط به شکوفایی گوهر ایمان است. در روایات از این ویژگی به مسلمان بودن یاد شده است. امام باقر علیه‌السلام می‌فرماید: «میدانی مسلمان کیست؟ ... مسلمان کسی است که مسلمانان از زبان و دست او سالم باشند...»^۱

بنابراین فرزندان در این دوره با فعال شدن انواع مهارت‌های تألیف و عطف با دیگران، قدرت می‌یابند با توجه به مقصد، روابط خود را تعیین نمایند و در این مسیر با قدرت ایمان، روابط را از امنیت و سلامت لازم بهره‌مند سازند. آگاهی از مراتب روابط و تشخیص آن‌ها نیز از دیگر ویژگی فرزندان در این دوره است.

توان آگاهی از مراتب
روابط و تشخیص آنها

تأمین امنیت و سلامت
روابط، با قدرت ایمان

تعیین روابط، با توجه به
مقصد

مهارت تألیف و عطف با
دیگران

ویژگی‌های فرزندان در دوره چهارم

والدین در این دوره با جوان بالنده‌ای مواجه هستند که بر پایه ایمان، قدرت عطف و تعامل دارد. والدین برای تعامل با فرزندان خود در این دوره علاوه بر برخورداری از بلوغ عاطفی، لازم است از بلوغ عبودیتی و توان مدیریت و مسئولیت‌پذیری نیز بهره‌مند باشند؛ چراکه در دوره چهارم، جوان برومند و توانمند همانند دوره‌های قبل تحت تربیت والدین خود نیست. بلکه اکنون می‌تواند والدین خود را در امور معنوی و مادی یاری نماید و مسئولیت کارهای آن‌ها را نیز به عهده بگیرد.

^۱ وسائل الشیعه، ج ۱۲، صفحه ۲۷۸

آنچه در این دوره برای والدین اهمیت دارد، ارتباط با فرزندان از روی اکرام^۱، احسان^۲، اصلاح^۳ و قوامیت^۴ است. همچنین از آنجا که حیثیت اجتماعی فرزندان در این دوره، به دلیل توان عطف با دیگران بیش از قبل امکان بروز دارد، نقاط قوت و ضعف آنها در طول دوره‌های رشدشان نیز بیشتر امکان بروز و ظهور می‌یابد. والدین باید با مسئولیت‌پذیری، نقاط قوت و ضعف را در فرزندان خود مشاهده کرده و ضمن شکر و استغفار، خود را در قبال ضعف‌های موجود مسئول بدانند و سعی کنند ضعف خود را از این طریق شناخته و رفع نمایند.

بنابراین در این دوره با توجه به غایت رشد و اقتضائات آن، والدین می‌توانند مواجهات و تعاملات خود را با فرزندان و در صورت ازدواج آنها، با همسران آنها و خانواده‌شان و پذیرش نقش جدید، به‌درستی سامان ببخشند.

^۱ کرامت یعنی فهم ارزش درونی خود، و اکرام یعنی فهماندن ارزش درونی دیگران به آنها. ارتباط بر مبنای کرامت و اکرام یعنی فرد هم خودش را ارزشمند بداند، هم دیگری را. این بدان معناست که به‌وسیله تنظیم درست ارتباطات و با توجه دقیق به نقش‌ها و جایگاه‌هایی که افراد در رابطه‌شان دارند، استعدادهای آنها به شکوفایی برسد.

^۲ حسن مفهومی است تنیده با خوبی و شایستگی، زیبایی و نیکویی و احسان به معنای عرضه همه این‌ها به دیگران است. این بدان معناست که به‌وسیله تنظیم درست ارتباطات، می‌توان زیباترین ابرازات را بر مبنای حق داشت و آنها را به دیگران نیز منتقل کرد.

^۳ اصلاح یعنی شایستگی برای قرب خداوند و اجر یافتن در نزد او و اصلاح یعنی تلاشی در جهت رسیدن به این مقصد. رابطه‌ای که بر این مبنا شکل می‌گیرد بر آن است که به‌وسیله تنظیم درست روابط به اصلاح امور زندگی و قرار دادن آنها در مسیر الهی اقدام کند.

^۴ قیام یعنی اهتمام به امور خیر و سعی در تحقق مقاصد الهی و قوام کسی است که می‌تواند در دیگران قیام ایجاد کند. ارتباط بر مبنای فعال‌سازی قیام و دستیابی به قوامیت، یعنی هم خود فرد اهتمام به انجام کارهای خوب داشته باشد و هم بتواند در دیگری این انگیزه و توانمندی را فعال نماید.

^۵ برای مطالعه در این زمینه به کتاب «دوره‌های رشد تفکر اجتماعی ۴: بلوغ عاطفی» و کتاب «اصول و مهارت‌های بلوغ باهم بودن» مراجعه نمایید.

شناخت والدین از اقتضائات و اهداف دوره چهارم

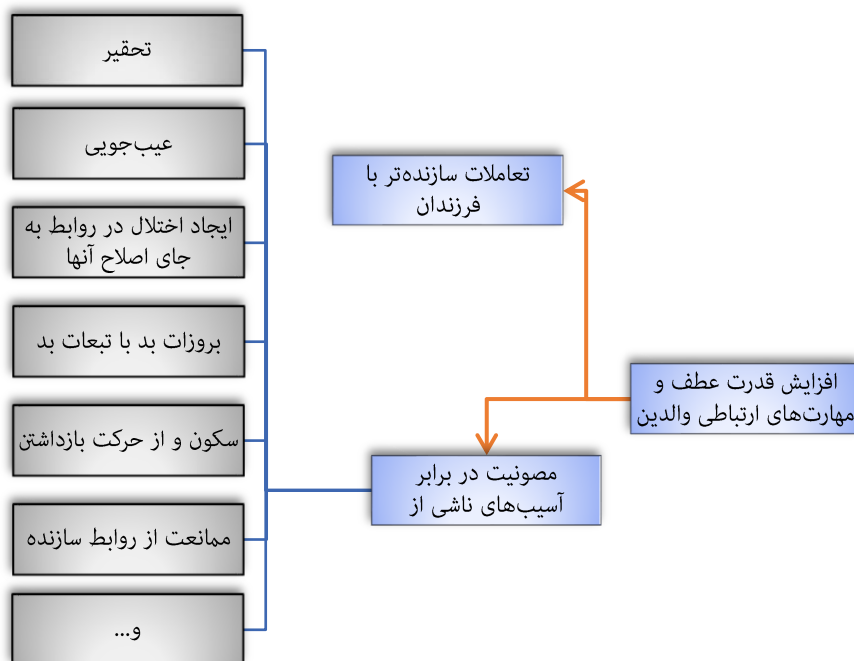
توان‌های فرزندان در دوره سوم شکوفا می‌شود. در دوره چهارم فرزندان می‌توانند:

- استعداد و توانمندی‌های خود را بشناسند و بروز دهند؛
- عیوب و نواقصی که در دوره‌های قبل وجود داشته، اصلاح کنند؛
- توانمندی‌هایشان را به بهترین و زیباترین شکل، و منطبق بر احکام و عقل ابراز کنند؛
- برای تحقق مقصد، توان قیام و حرکت دارند؛
- در روابط خود با دیگران نیز استعدادهای آن‌ها را بشناسند؛
- برای ابراز و شکوفایی آنها اقدام کنند؛
- عیوب و نواقص دیگران را ببینند؛
- مشابه آن عیب را در خود شناخته و اصلاح کنند؛
- برای اصلاح و ارتقای دیگران نیز اقدام کنند؛
- با بهترین ابرازات، دیگران را در هماهنگی و ابراز بر اساس حق و زیبا شدن ابرازاتشان یاری نمایند؛
- با شناخت مقاصد و نیازهای حقیقی و رفع آن‌ها برای دیگران، بتوانند روحیه حرکت و قیام را در آن‌ها زنده نمایند.

تعامل والدین با فرزندان در این دوره لازم است مزین به مقاصد مطرح شده باشد. بنابراین والدین در این دوره در تعامل با فرزند خود و دیگران لازم است اصول و مهارت‌های تحقق اکرام، اصلاح، احسان و قوامیت را شناخته و با تسلط بر انواع روش‌های تألیف و ارتباط شامل هم‌کلامی، هم‌فکری، هم‌دلی و... آن‌ها را محقق نمایند.

بنابراین هرگونه تعاملی از سوی پدر و مادر با فرزندان خود و همچنین با هر فردی، در هر جایگاه و سنی باید سرشار از تکریم و احترام باشد. به این ترتیب در صورتی که اقدام فرزندان به تشکیل خانواده و ازدواج، می‌توانند در جایگاه جدید خود نسبت به همسر فرزندشان نیز این موارد را رعایت و عمل نمایند.

هرچه قدرت عطف و مهارت‌های ارتباط والدین در این دوره قوی‌تر باشد، تعاملات سازنده‌تری با فرزندانشان رقم می‌خورد و در برابر آسیب‌های ناشی از تحقیر، عیب‌جویی، ایجاد اختلال در روابط به‌جای اصلاح آن‌ها، بروزات بد با تبعات بد، از حرکت بازداشتن و ممانعت از روابط سازنده و... مصون خواهند ماند.

والدین در مواجهه با فرزندان در این دوره به‌واسطه تقویت مهارت‌های بلوغ باهم بودن و لحاظ کردن مقاصد آن، می‌توانند نقشی سازنده داشته باشد. برای همین منظور، لازم است والدین:

- سطوح روابط را تشخیص دهند؛
 - در ادای حقوق در هر سطح اهتمام جدی داشته باشند؛
 - نیازهای انسانی فرزند و دیگران را در نظر بگیرند؛
 - حقوق برادری را در مورد فرزندان و افراد مرتبط با آنها بشناسند و رعایت کنند؛
 - به‌عنوان ولیّ و سرپرست آنها، وظایف خود را به نحو احسن انجام دهند.
- در این دوره به‌واسطه شکوفایی فضل و استعداد، ممکن است در مواردی که فرزند در آن متخصص است، والدین تحت ولایت فرزند خود از حیث تخصص یا فضل شکوفا شده، قرار بگیرند. بنابراین لازم است این فضل و ولایت را پذیرفته و شئونات مختلف را با همدیگر خلط نکنند.

نقش سازنده والدین در مواجهه با فرزندان

به واسطه تقویت مهارت‌های بلوغ باهم بودن و لحاظ کردن مقاصد آن

پذیرش ولایت و
فضل فرزندان،
در حیطه
تخصصی آنها

انجام وظایف،
به نحو احسن،
به‌عنوان ولی و
سرپرست

شناسایی و
رعایت حقوق
برادری در مورد
فرزندان و افراد
مرتبط با آنها

در نظر داشتن
نیازهای انسانی
فرزند و دیگران

اهتمام جدی در
ادای حقوق در
هر سطح

تشخیص سطوح
روابط

بدیهی است والدینی که بتوانند اصول و مهارت‌های ارتباط را بین خودشان و با فرزندانشان رعایت و پیاده‌سازی نمایند، با گسترده شدن روابط خانوادگی به‌واسطه ازدواج فرزندان و به وجود آمدن نقش جدید به‌واسطه پیوند آنها در قالب مادرزن - پدرزن و مادرشوهر - پدرشوهر، راحت‌تر می‌توانند حقوق فرزند دیگران را رعایت کنند و با او و خانواده‌اش منطبق بر اکرام، اصلاح، احسان و قوامیت تعامل داشته باشند.

مسئولیت‌پذیری و عهد‌پذیری والدین

تعامل والدین با فرزندان در این دوره لازم است مبتنی بر صدق و مسئولیت‌پذیری باشد.^۱ تعامل از روی صدق یعنی باور، رفتار و گفتار آن‌ها در تعامل با فرزندانشان باید مبتنی بر حق و رضایت خدا باشد. محبت نسبت به فرزند یا خشم از کارهای او نباید والدین را از صدق و انطباق باور، رفتار و گفتار بر مبنای حق دور نماید. در دوره چهارم، به دلیل شکوفایی توانمندی فرزندان و توسعه روابط آن‌ها، والدین شاهد ابرازات و روابطی از فرزندان خود هستند که یا منطبق بر حق است یا نیست. در صورتی که ابرازات و روابط فرزندان مبتنی بر حق و حکم باشد، شکوفایی و بالندگی ایمان در فرزندان به ظهور و بروز رسیده و لازم است والدین علاوه بر شکر بر این نعمت، اصول چهارگانه اکرام، اصلاح، احسان و قوامیت را در تعامل با آن‌ها رعایت نمایند. اما اگر باورها و ابرازات و روابط فرزندان در این دوره در راستای بروز ایمان و مبتنی بر حق نباشد، علاوه بر بروز آسیب در ساحت فردی خود، می‌توانند به جامعه و افرادی که با آن‌ها ارتباط برقرار می‌کنند نیز آسیب وارد نمایند.

در این شرایط، لازم است والدین با مسئولیت‌پذیری در عین صدق در باورها و رفتار خود نکات زیر را بدانند و رعایت نمایند:^۲

- هرکس در هر لحظه‌ای مسئولیت‌هایی دارد و باید حقوقی را بر اساس حق و حکم خدا انجام دهد. در صورت مواجهه با ابراز بی‌ایمانی و خطا در فرزندان باید مراقب باشند مسئولیت خود را به خوبی شناخته و بر اساس آن عمل نمایند.
- محبت به فرزند یا خشم از او نباید در عمل آن‌ها بر اساس حق و حکم خدا تأثیر بگذارد. در غیر این صورت یا با باور و عمل خطای فرزندان همراه شده و حتی از آن حمایت می‌کنند یا برخلاف حکم و رضایت خدا به مقابله با فرزند اقدام می‌کنند.
- بنابراین شناخت حکم خدا و رعایت آن در هر لحظه از ضرورت‌های والدین در تعامل با فرزندانشان است.

^۱ برای مطالعه بیشتر در زمینه اصول مسئولیت‌پذیری و صدق، به کتاب «دوره‌های رشد تفکر اجتماعی ۵، بلوغ لیبی؛ دوره مدیریت و تعهد» مراجعه نمایید.

^۲ برای مطالعه بیشتر در این زمینه، قرائت و تدبر در سوره مبارکه تغابن و مطالعه تفسیر ذیل این سوره به ارائه‌دهندگان توصیه می‌شود.

- والدین باید بدانند در صورتی که بخواهند عمل مؤمنانه انجام داده و در راه خدا صبر و استقامت نمایند، ممکن است به واسطه فرزندانشان مورد ابتلا واقع شوند. بنابراین نباید بگذارند فرزندان ایمان و عمل آنها را به چالش بکشند و از مسیر حق خارج نمایند.
- در عین حال والدین باید خود را نسبت به نواقص یا کوتاهی‌های احتمالی در مسیر رشد و تربیت فرزندان در دوره‌های قبل مسئول بدانند و با بروز عیوب و اختلال در فرزندان، عیوب و نواقص خود را شناخته در صدد رفع و جبران برآیند.
- در عین اینکه لازم است والدین خود را از فتنه فرزندان و اختلال در ایمان و عمل صالح بر حذر بدارند، اما تا جایی که امکان و توان دارند باید نسبت به عیوب و نواقص و اختلالات فرزندان احساس مسئولیت نموده و در راستای رفع، پوشاندن و اصلاح آن تلاش نمایند.
- در صورتی که والدین با این رویکرد مسئولانه و از روی ابراز صدق و عمل به حق با فرزندان خود تعامل داشته باشند، در بروز اختلالات و آسیب‌ها به جای اینکه به دنبال مقصر باشند، خود را مسئول دانسته و در راستای رفع آسیب خود و آنها تلاش می‌کنند.
- در صورتی که والدین در کنار توانمندی در ارتباط مؤثر با دیگران، چنین رویکرد مسئولانه و صادقانه‌ای داشته باشند، در صورت توسعه روابط به واسطه ازدواج فرزندان نیز رویکردی منصفانه و حق مدار را در پیش خواهند گرفت. حب و بغض یا دوری و نزدیکی روابط باعث خروج آنها از مسیر عدالت نمی‌شود و در زمان بروز اختلالات و عیوب فرزندان، به جای اینکه همسر فرزند خود را مسبب نواقص و اختلالات بدانند، به دنبال راه‌هایی برای اصلاح نواقص و ارتقای خود، فرزند و همسر او خواهند بود.

خاتمه

تعامل و مواجهات والدین در دوره چهارم رشد با جوان برومند خود، مستلزم مجهز بودن والدین به قدرت ایمان، صدق، مهارت‌های ارتباط مؤثر، توان مدیریت و مسئولیت‌پذیری اجتماعی است. در این صورت است که روابطی سازنده در خانواده‌ها رقم می‌خورد و این روابط به واسطه ازدواج فرزندان و توسعه خانواده از طریق روابط سببی، می‌تواند توسعه و گسترش یابد.

به این ترتیب و از طریق همین توسعه روابط، ایمان و انطباق بر حق و حکم خدا در جامعه جریان می‌یابد و منشأ اثرات فردی و اجتماعی و تبلور نور حق در جامعه خواهد شد. جوانان برومند امروز می‌توانند به بلوغ لازم برای بر عهده گرفتن مسئولیت‌های خطیر اجتماع و سوق دادن جامعه به سمت هدایت و ایمان دست یابند. ان شاء الله

این نوشتار با نظر عنایت امام علی علیه السلام شب پنجشنبه،
۴ خرداد ۱۴۰۱، مصادف با ۲۳ شوال ۱۴۴۳ ق. به پایان رسید.

آنچه گذشت، با عنایت امیرالمؤمنین

توسط

سمیه افشار و مریم کوچک‌زاده

برگرفته از کتب مرتبط در این حوزه آماده شده است.

(فهرست کتب در بخش منابع ذکر شده است.)

برای کمک به ارائه‌دهندگان محترم و سهولت در انتقال مطالب،

با تلاش خانم‌ها مرضیه وحدانی و یاسمن آصفی

نمودارهایی در متن آورده شده

و محصولاتی متناسب با فضای مجازی، تولید شده است.^۱

^۱ برای دسترسی به متن و محصولات، به آدرس‌های زیر مراجعه شود:

➤ کانال آموزش_تخصصی_خانواده_و_جامعه_توحیدی، در پیام رسان بله:

- https://ble.ir/khanevade_jamei_tohidi

➤ در سایت مدرسه خانواده:

- <http://quranetratschool.ir/?p=۲۴۱۱۱>

فهرست منابع و مآخذ

برای تهیه متن حاضر، کتب مختلفی درباره خانواده و تربیت فرزند مطالعه شده است. همچنین آیات و روایات مختلفی مورد بررسی قرار گرفته است.

• قرآن کریم

- مطالعه سوره مبارکه تغابن
- بررسی غرض سوره
- مطالعه تفسیر المیزان این سوره
- استخراج نکات مرتبط با خانواده و تربیت فرزند
- ترجمه تفسیر المیزان
- التحقيق فی کلمات قرآن کریم

• کتب مرتبط با تربیت فرزند مربوط به انتشارات قرآن و اهل بیت

این کتب توسط گروه پژوهشی مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته‌اند. ممکن است عین مطالب این کتب ذکر نشده باشد اما از مطالب این کتب استفاده شده است.

- کتاب تدبیر در ساحت بیت
- کتاب تدبیر در ساحت جامعه
- کتاب دوره‌های رشد تفکر اجتماعی ۴، بلوغ عاطفی، دوره اکرام و تألیف
- کتاب دوره‌های رشد تفکر اجتماعی ۵، بلوغ گُبی، دوره مدیریت و تعهد
- کتاب ساختار وجودی انسان
- کتاب ساختار وجودی جامعه
- کتاب خانه‌ای متصل به خانه رسول، دفتر اول و دوم
- کتاب اصول و مهارت‌های بلوغ باهم بودن
- کتاب معناشناسی ایمان
- کتاب فرایند شناسی ایمان
- کتاب نظام‌سازی ایمان

– کتاب مبانی و مهارت‌های برنامه‌ریزی

• سایر منابع

○ نظام‌نامه تربیت نیرو در حوزه خانواده به آدرس:

<http://quranetratschool.ir/?p=۲۰۹۷۵>